Kalders i Tisner: de l'Esquetlla a la Campana

Tinc una certa admiració per la trajectòria d'Edicions la Campana, primer pel seu toc d'originalitat i també per la realitat d'un catàleg curt (quaranta títols ara mateix), però on la meitat dels llibres han passat de la primera edició i més de mitja dotzena estosseguen per la costa de l'èxit editorial en català. Èxit editorial que vol dir saltar la tanca de les cinc edicions i arribar, segons les mesures de la cana catalana, als quinze mil exemplars.

Sovint quan es comenten aquestes batallades de festa de l'editorial, hi ha una consideració recurrent que les atribueix, gairebé en exclusiva, a la ploma de Josep M. Espinàs, campaner major de la casa i paradigma d'autor popular que acostuma a comptar per reedicions cadascun dels llibres que posa a l'aparador. L'explicació és certament enraonada, tot i que no és l'única, si es pensa en altres èxits de l'editorial, com la novel.leta de Joan Barril *Un submarí a les estovalles* (tretze edicions) o *Catalunya vista per un alemany*, de Til Stegmann (vuit edicions). De tota manera, la perspectiva d'èxit comercial, garantida pels llibres de J.M. Espinàs, és la pòlissa d'assegurança que permet arriscar a la recerca d'un espai original i d'una empremta pròpia dins del panorama editorial català. Un espai que s'omple amb gèneres que mancaven –el Premi Pere Quart d'Humor i Sàtira– amb la bona pensada de la sèrie antològica "Cent pàgines triades per mi", que no ha obtingut, però, l'acollida que se n'esperava, i amb un grapat de llibres rars, a vegades un punt insòlits, i sovint de dubtosa rendibilitat, com ara *El petó, El pit al descobert, Topologia del malparit* o *El roncador domesticat*.

Dibuixos de guerra. Kalders i Tisner entra de ple en el nucli d'aquest tarannà marca de la casa, amb una flaca pel llibre curiós, per la recuperació de gèneres oblidats i per la satisfacció de poder oferir llibres de connotacions insòlites: doblement insòlit, en aquest cas, en tractar-se d'obra gràfica dels escriptors *Tisner* i Pere Calders. El conjunt és una selecció dels dibuixos i acudits que tots dos (noteu la sonoritat del pseudònim Kalders) publicaren a *L'esquella de la Torratxa*, entre 1936 i 1938. La mostra, antologada i comentada per Lluís Solà i Dachs, ens acara a dos cadells enjogassats, vitals, sorneguers i amb un paradoxal sentit de l'humor, si es pensa en les dificultats dels anys de la guerra a Barcelona.

Han passat més de cinquanta anys i tots dos ninotaires han esdevingut fonamentalment escriptors. Ara bé, els dibuixos i acudits de mig segle enrere es mantenen frescals, cuegen amb intel.ligència i demostren, una vegada més, que el temps no passa sobre les manifestacions d'autèntic talent. Una intel.ligència comparable a la de l'editorial que ha tingut l'encert de recuperar-los.

Isidor Cònsul